

ב"ה, יום ב' לסדר שופטים ושוטרים תרפ"ט תל-אביב תובב"א

בני היקרים שיחיו שליט"א,

טרם החילותי במלאכת הכתיבה וכבר אני חש שידי רועדות, ראשי סחרחר עלי ואברי אחוזי חיל. אינני מסוגל להשתלט על רגשותי, הצעקות עדין מהדהדות באוזני. חלף שבוע מאז הזוועה. בכל יום אני מבקש לכתוב לכם, אך בכל עת שאני מתיישב למלאכת הכתיבה, מתחילים אברי לרעוד, עיני זולגות דמעות ואני נאלץ לדחות את הענין לפעם אחרת. היום, לראשונה, תוך מאמץ על-אנושי "לקחתי את עצמי בידים", השכמתי עם עלות השחר במטרה לכתוב. עטי ספוג דמעות, ולמרות שמכתבי זה נראה אולי ככתוב בדיו, דע לך שאין הוא כתוב אלא בדמעותי.

ולגופו של ענין. אינני יודע היכן להתחיל וכיצד לסיים, שכן רגשותי גואים בקרבי, אולם אתחיל בזה במגילתי, מגילת חברון. בני, אמכם שתח' היתה חלשה מאד שובנו מארה"ב. המעבר לדירה חדשה והעבודה הקשה הכרוכה בכך החלישו אותה. הבניה לא הסתיימה ולא השביעה תמיד את רצונה. יתר על-כן, מזג האוויר החם הכביד עליה והיא נאלצה לשכב במיטה. הפצרתי באמא שוב ושוב שתסע לנוח ולשנות את מזג האוויר אך היא חששה להפקיר את הבית. לבסוף השתכנעה ובקשה ממני שאתלווה אליה. נסענו לחברון.

הגענו ביום א', 18 באוגוסט. פנינו לבית הארחה, שכינוי חדר וסכמנו על מחיר. שלמנו חודש מראש ותכננו להישאר עד אחרי החגים. אז מזג האוויר יהיה נוח יותר.

כבר מראשית החופשה הדברים לא הסתדרו יפה למרות שמזג האוויר היה נעים. אמא הצטננה ונאלצה לשכב במיטה ויתושים הטרידו אותנו קשות. הדבר היחידי שיכולנו לעשות הוא לקוות לטוב, שכן דברים לא קורים תמיד בהתאם לרצונותינו ואין העתיד נגלה לאדם.

בחברון נפוצו שמועות על הפרות סדר בירושלים, מאבקים בין ערבים ויהודים, אך לא נלוו אליהן פרטים מדוייקים. מצב רוחנו היה קודר, אך מה היה לאל ידנו לעשות?

ביום ו', 23 באוגוסט, שמענו שהמצב בירושלים הולך ומחמיר. כולם היו עצבנים וחששו ממשהו רע מאד, אם כי לא ידעו בדיוק ממה. שאלתי מה דעתם של תושבי המקום, אך הם הרגיעו אותי באומנם שחברון בטוחה מפני פרעות תודות לקשרים הטובים בין היהודים לערבים. וכן על סמך מהומות שארעו בעבר במקומות שונים בארץ, אך פסחו על חברון.

לבי ניבא לי רעות. חברון מנתה 24,000 תושבים ובתוספת כפרי הסביבה 60,000 איש. איזו השפעה יכולה להיות לאוכלוסיה יהודית המונה כ-100 משפחות? כיצד יכולנו להגן על חיינו? נחמתנו היחידה היתה כי הקב"ה יחוס עלינו והמהומות יעברו ללא נפגעים.

בערב שבת, בשעות אחר-הצהריים, המצב הדרדר. שמענו כי ערבים היכו יהודים באלות, חנויות היהודים נסגרו. האוויה היתה כטעונת חומר נפץ, אנשים פחדו לצאת לרחובות וגם אנו הסתגרנו בחדרנו, כדברי הנביא: "אין יוצא ואין בא" (יהושע, ו', א'). כולם פחדו, אפילו תושבי המקום הודו. שהמצב חמור.

לפתע, כשעה לפני הדלקת נרות, התחוללה אנדרלמוסיה. זוגיות נופצו בכל מקום. בבנין, בו אנו התגוררנו, שברו את כל החלונות והחלו להשליך אבנים פנימה. הסתתרנו. נפצו את החלונות של כל בתי היהודים. פחדנו פחד מוות. תוך כדי הדלקת נרות שבת, הגעה לאוזננו הבשורה המרה שבחור ישיבה נהרג. הטבח החל.

בינתיים, הגיעה משטרת הרוכבים והשקט חזר על כנו. חשבנו שניצלנו. המשטרה סיירה בלילה ברחובות, אך ככל הנראה ידם של הפורעים היתה על העליונה. הייתי מפוחד ופסעתי אנה ואנה. בשבת בבוקר, המצב החמיר שוב, ברחובות דהרו מכוניות עמוסות ערבים חמושים במוטות, סכינים ארוכות, וגרזנים. תוך כדי נסיעה הם שאגו שדרכם לירושלים לטבוח את כל היהודים. רבים התכנסו בביתנו כדי לדון במצב, אולם שום החלטה מעשית לא התקבלה משום שלא היינו חמושים. חלקם נשארו אצלנו, עם תום הישיבה, שכן היה מסוכן לצאת לרחוב.

עתה, הרשו לי לספר על טבוחי חברון כלומר, שחוטי חברון. מיד לאחר השעה שמונה בבוקר נשמעו צווחות. הערבים החלו לפרוץ לבתי היהודים. הצווחות הגיעו עד לב השמים ואנו היינו חסרי אונים. הבית, בו אנו שהינו, היה בן שתי קומות. בקומה הראשונה התגוררנו אנו ובקומה השניה רופא. סברנו שביתו של הרופא הוא מקום מבטחים אך היתה בעיה כיצד להגיע אל בית הרופא, שכן המדרגות היו בנויות בקיר החיצוני של הבנין והעליה בהן היתה כרוכה בסיכון גדול מדי. לכן, פרצנו את התקרה וטיפסנו לביתו של הרופא. נשארו שם זמן לא רב, שלושים ושלושה איש, כשאנו קשובים לקול הצווחות האיומות.

הקדוש ברוך הוא ברחמיו שלח אלינו ערבי, המתגורר בחלקו האחורי של הבנין. הוא הכריח אותנו לצאת את דירת הרופא ולעבור לביתו דרך דלת אחורית. הוא הכניס אותנו למרתף שלו, חדר גדול ללא חלונות הפונים החוצה. הוא נותר בחוץ בחברת מספר נשים ערביות. שכבנו על הרצפה, שמענו צרחות של יהודים נרצחים. המצב היה קשה מנשוא. חשנו שהסכנה גדולה מדי מכדי שנשרד. כל אחד אמר וידוי וקיוה שההרג יהיה מהיר ככל שאפשר.

5 פעמים תקפו הערבים את ביתנו בגרזנים. הרוצחים המשולהבים דרשו מן השומרים הערבים להסגיר אותנו לידיהם. אך הם הכחישו את המצאותנו בבנין ואף התחננו שהתוקפים לא ישמידו את הבית.

שמענו הכל. הילדים הקטנים בכו ללא הרף ואנו חששנו שמא בכיים יסגיר אותנו.

אני עצמי התייסרתי בכאבים איומים, כמעט שגססתי, אך למזלי היו שני רופאים בבית והם טפלו בי.

אין ביכלתי להמשיך לתאר את ההרס. הטבח ערך מספר שעות - שלנו הן נראו כנצח. לבסוף השתרר שקט בחוץ. המשכנו לשכב ולהמתין למלאך המוות ש"יבוא לסיים את מלאכתו מהר ככל האפשר".

לפתע, נפתחה הדלת והמשטרה נכנסה. נמסר להם היכן אנו שוהים, והם בקשו שנתלווה אליהם למקום מבטחים. בתחילה חששנו שמא הם עצמם ירצחו אותנו אך לבסוף השתכנענו שאכן כוונתם טובה. מאחר ולא היינו מכיליםם ללכת העביר אותנו במסיבי יות לתחנת המשטרה. תחת מטמר.

הגענו לתחנת המשטרה, מקום כינוס הניצולים. שם לראשונה התברר מי חסר. כל אחד סיפר לשני על תלעותיו ועל ההרוגים, והמקום המה צווחות ובכי. החוויה היתה קשה ביותר, מעל ומעבר לכח הסבל האנושי. 3 נשים יצאו מדעתן ואנו התפללנו שה' יתן לנו כח.

שהינו בתחנת המשטרה 3 ימים ו-3 לילות. לא אכלנו ולא ישנו. שכבנו על הרצפה המזוהמת, והקשבנו לבכי ולגניחות. לבסוף, רחם עלינו הקב"ה וביום ב' העבירה אותנו המשטרה לירושלים. נשארנו במרכז נתן שטראוס לבריאות יומיים וביום ד' שבנו לתל-אביב.

אני כותב על צרותינו, אין לי הכח לכתוב על צרות כלל ישראל. אני משוכנע שתקראו על כך בעיתונות האמריקאית. הדבר טרגי ביותר, אך הכל משמים.

וכעת למספר הנפגעים בטבח. כיום, נמנו 63 קדושים. בזמן שהייתנו במקום נקברו 58 הרוגים בקבר אחים, 51 גברים ו-7 נשים. בינתיים נפטרו עוד 5 אנשים מבין הפצועים. 49 פצועים קשה, ו-17 נפצעו קל. 23 בחורי ישיבה נהרגו ו-17 נפצעו. 8 מבין בחורי הישיבה ההרוגים הם אמריקאים. 23 ספרי תורה נשרפו. אנא פתחו שערי השמים לנקום את דמנו!

כל בתי המדרש, ספרי התורה וספרי הקודש נשרפו. הבתים נבזזו, לא נשאר שריד לפליטה.

